

שיעור הרב שליט"א

ראיית הטוב שיש בכל איש ישראל
במשנת רבינו הקדוש בעל ה'לב שמחה' זי"ע
פרשת בלק תש"פ

הנהגת רבינו

בימים אלו חל יומא דהילולא רבא של הרבי ה'לב שמחה' זצ"ל, שהיה רגיל לפרש את המשנה (אבות פ"א מ"ב) "אוהב את הבריות" ועי"ז "מקרבן לתורה". וכל מי שנכנס למחיצתו הרגיש את ה'אוהב את הבריות', שקרב אותנו לתורה ויראת שמים וקדושה וטהרה וכל הדברים הטובים, כי ע"י האהבה משך אותנו לכך. והגם שהדברים מפורסמים, בכל זאת אספר עובדות דהוה בדידי וחביבים אצלי כדאי' (שבת י: מילתא אלבישייהו יקרא, בלומדי בבחרותי ב'שיבה לצעירים' בירושלים היה לנו 'חברה' של בחורים כנהוג, וה'קומדנט' שלנו היה מורנו הגה"ח רבי יצחק דוד אלתר שליט"א שלמד אז בשיבת 'שפת אמת', פעם נכנס אל הרבי ה'לב שמחה' עם 'קויטל' שבו הזכיר השמות של בני החבורה, וכשקרא הרבי את שמותיהם של הבחורים נעצר בקריאת שמות של שני בחורים, והעיר ואמר "חברים", הגם שהיה ביניהם חיכוכים שונים וחילוקי דעות [ובהיותו קומדנט היה הגרי"ד מוטרד מכך]. והנה לבד מתפוסת המחשבה ומרוה"ק של הרבי יש גם לימוד הלכה למעשה ממה שראה בהם את החלק הטוב, דאף שהיה דברים המפרידים ביניהם עדיין קרא להם "חברים" בגלל שמצא בהם דברים אחרים שהיו בצוותא [וראה עוד להלן עוד עובדות במדה זו].

יהודי הינו טוב בעצם

ולמדנו מדה טובה זו גם בפרשת השבוע, שבפעם השניה שביקש בלק מבלעם שיקלל את ישראל כתיב (כג, יג) "ויאמר אליו בלק, לך נא אתי אל מקום אחר אשר תראנו משם, אפס קצהו תראה, וכולו לא תראה, וקבנו לי משם", ומצינו בפרשת המתאוננים דכתיב (במדבר יא, א) "ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה המחנה", ופירש רש"י "בקצה המחנה - במקצין שבהם לשפלות, אלו ערב רב", והכי נמי הראה בלק לבלעם את החלשים והפחותים מישראל, כי חשב שעי"ז תחול עליהם הקללה ח"ו.

אך דוקא עליהם נאמרה הנבואה (כג, כא) "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל", וכדברי ה'שפת אמת' (שנת תרנ"ד ד"ה בפסוק) "לא הביט און ביעקב - כי אין החטא עושה רושם בישראל לסלק מאתם אלקותו ית"ש, כי החטא שלהם במקרה ולא בעצם", והפירוש לדבריו, שכל יהודי קרוב אל הקב"ה מצד עצמו, ואע"פ שבעיני בשר נראה, שהקנאה והתאוה והכבוד ושאר מידות מגונות הן הן האדם עצמו, ואילו הנשמה והקדושה הרי הם ענינים נשגבים ורחוקים ממנו, מכל מקום האמת היא להיפך, שכל יהודי היא חלק אלוך ממעל, ונשמתו חצובה מתחת לכסא הכבוד, ולכן האדם עצמו כולו טוב, ואילו התאוות הן דברים אחרים המתלבשים על הנפש ומחשיכים את אורה הגדול.

ואכן, דוקא בגלל שראה בלעם את פחותי העם זכינו לנבואת "לא הביט און ביעקב", מפני שאהבת ה' לישראל אינה תלויה בדבר, אלא מצד עצמם קרובים הם אליו יתב"ש, וכל אחד ואחד באשר הוא שם אהוב וחביב אצל הבורא כל עולמים.

ולכאורה היה מקום לשאול, איך אפשר לאהוב כל יהודי באהבה שלימה¹, והלא יש בכל אחד חסרונות שונות ונכשלים בחטאים, רק התשובה לכך היא, מפני שצריך לקיים "הדבק במידותיו", וכשם שהשי"ת מקיים כביכול "לא הביט און ביעקב", ורואה את הטוב שיש ביהודי, כך גם על ישראל להסית דעתם ולא להסתכל בחלק הרע המתלבש על יהודי, כי האמת שהוא עצמו טוב מאד, ושורשו ונשמתו ממקום גבוה.

וזה מה שלימד אותנו הרבי זצ"ל, להתבונן רק בחלקים הטובים שיש אצל יהודי, לדון אותם לכף זכות, ולעסוק תמיד אך ורק בחלק הזה², וביותר למה דאיתא בספרים (שפת אמת עמ"ס אבות בשם הרבי מלובלין זי"ע) שעל ידי

¹ כמו שראינו אצל רבינו הלב שמחה זי"ע שאהב כל יהודי בשלימות וגם בגנותן של אלו שאינם שומרים תומ"צ לא רצה לשמוע, וב'כנסיה הגדולה' לא הוה ניחא ליה שדיברו בגנותן, רק אמר "ועמך כולם צדיקים".

² שמעתי מהרבי ה'פני מנחם' זי"ע כשדיבר פעם על אחריות הגדולה הרובצת על כתפי מחנכי תינוקות של בית רבן, ובין השאר אמר בלשונו הזהב "יעדער יונגעל איז א בריליאנט", כל ילד הוא יהלום, ועומק הדברים הוא, שהאמת שכל יהודי הוא יהלום, אולם אצל תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם החטא ניכר היהלום כלפי חוץ, ואילו אצל אנשים מבוגרים היהלום מכוסה עם זבל ולכלוך, אמנם בין כך ובין כך בשניהם יש יהלום יקר, ותמיד אפשר להסיר הכללוך ולנקות הפסולת, וצריך רק להאמין בזה, וממילא יאהוב את תוכו ושורשו.

שאדם דן את חבריו לכף זכות שגם בשמים דנים את חבריו ואותו לכף זכות עי"ש, וממילא שפיר יכול לראות בחלקי הטוב, כי אז נהפך כולו לטוב.

חשיבותו של כל יהודי

עוד חזינו מנבואת בלעם חשיבותו של כל יהודי באשר הוא שם, ומזה אפשר להוסיף ולהרבות את האהבה בלב לכל יהודי, דהנה ביקש בלעם (כג, י) "תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו", שביקש למות כיהודי, והקשה האר"י ז"ל ב'ליקוטי תורה', שלא מצינו שנתקיימה נבואה זו, שהרי מת בלעם כגוי ונטרד מן העולם³. והרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע בספרו 'פרי צדיק' מתרץ קושיא זו, והקדים את דברי המשנה (סנהדרין ז). "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא וכו'", שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להן חלק לעולם הבא, שלשה מלכים: ירבעם אחאב ומנשה וכו', ארבעה הדיוטות: בלעם ודואג ואחיתופל וגחזי", ולכאורה אינו מובן מה ענין בלעם להכא, דבפשטות בא הסיפא של המשנה לאפוקי ולהוציא מהרישא, דאע"פ שאמר התנא "כל ישראל יש להם חלק בעוה"ב" מכל מקום יש שבעה מבני ישראל הנזכרים בהמשך שאין להם חלק לעוה"ב, אבל בלעם מה ענינו להכא, מדוע יעלה על הדעת שיש לו חלק שנצטרך להוציאו, רק האמת, שכאן נתקיימה הנבואה "תמות נפשי מות ישרים", היינו שנכנס ברישימה אחת עם רשעי ישראל אלו שאין להם חלק לעוה"ב, וגם בזה יש חשיבות גדולה. ודבריו מופלאים בדרך הפשט, אך גם למדנו את החשיבות של כל יהודי ואף הגרוע ביותר, דהגם שירדו לשאול תחתית עד שאיבדו חלקם לעולם הבא מכל מקום זכות גדולה היא לבלעם להיכלל ברישימתם, מפני שאף בהם יש בהם חשיבות.

לכל יהודי יש תיקון

יתר על כן מוסיף רבי צדוק הכהן, דהתם בגמרא (דף קד:) הביאו מדורשי רשומות, שאף אלו הנמנים במשנה יש להם חלק לעוה"ב⁴, זולת בלעם שלא נדרש [ולכן באמת נטרד מן העולם], ובפשטות "דורשי רשומות" היינו אלו שדרשו רמזים מן הפסוקים שיש לאותם שבעה אנשים הנמנים חלק לעולם הבא, אך רבי צדוק מפרש "דורשי רשומות" שמצאו אצל אותם רשעים רמזים ודברים דקים, וראו את השורש של היהודי שהוא כולו טוב, והם הרגישו בתוך כל הרוע והלכלוך שגם שם יש אור של נשמה הקבורה למטה, וכדברי השפ"א, שהחטא אינו ביהודי בעצם אלא "מקרה", דהיינו שנודמן לו ליכשל ולחטוא, אבל הוא עצמו נשאר נקי וזך, ועל זה אמר בלעם "לא הביט און ביעקב" אלו ישראל אבל לא בבלעם ואומות העולם, כי הם רע בעצם ואילו בני ישראל טובים הם בשורשם. וכל זה נכלל במידתו של אהרן "אוהב את הבריות", שאהב את החלק הפנימי שיש בכל יהודי, וממילא לא היה מתרעם על אף אחד, ולא נכנס בלבו שום טינה או שנאה עליהם, שהרי ישראל קדושים הם, ואף השפל והפחות ביותר, וגם הרבי ה'לב שמחה' היה כן, שראה הטוב שיש בכל יהודי.

להחשיב את חלקי הטוב שלו

אמנם יותר מזה לימד אותנו הרבי זצ"ל, ואקדים לספר, שבשנות בחרותי נכנסתי ביום הולדתי להרבי ה'לב שמחה', וכתבתי ב'קויתל' בין השאר 'להתברך להינצל מעצת היצר', וכשהגשתי לפניו שאל אותי "פארוואס דארפסטו אינזיהן האבען די יצר הרע?" [-למה עליך לחשוב על היצר?], כלומר, דבודאי בשעת נסיון צריך האדם לזכור שהיצה"ר מתגבר כנגדו ורוצה להמיתו, אך בשאר שעות היממה עדיף להסיח דעתו ממנו, אלא להסתכל על החלק הטוב ולהחשיב מה שהוא עושה. שוב פעם נכנסתי אל ה'לב שמחה' ל'געזעגענען' למחרת חנוכה, שאל אותי, בן כמה אני, השבתי לו 17, אמר לי "טוב" [כי י"ז בגימטריא טו"ב], והתכוון בזה גם כן שאין צריך לחשוב על הרע כי אם על הטוב.

ולמדנו, דמדת "אוהב את הבריות" קאי בין על האדם עצמו ובין על אחרים, ועל ידי אהבה וקירבה זו "מקרבן לתורה" ולמצוות, והספרים (עיין בהקדמה לספר הפלאה) מלאים בזה, כי כאשר רואה ומאמין שיש בעצמו מידות ומעלות טובות יוכל להוסיף אומץ ולהתחזק בעבודתו, כי ע"י שיחשיב את המעשים טובים שעושה, ואת התורה והמצוות שמקיים, נעשה הטוב יותר בעיניו, וחלק זה מתגבר אצלו ומקרב את עצמו לדרך התורה.

³ כמפורסם מאמרו של הרבי ה'בית ישראל' זצ"ל, שבלעם רצה לחיות כמו גוי ולמות כיהודי, ולא הבין שאי אפשר לקיים שניהם בחדא מחתא, כי רק מי שחי כמו יהודי יכול למות כיהודי, ומי שחי כגוי ימות כגוי, ואי אפשר שימות כיהודי.

⁴ וביאר ה'בן יהוידע', שאין זה סתירה לדברי התנא במשנה שכתב שאין להם חלק לעוה"ב, מפני שהתנא התכוון בדברי גנאי אלו לזכך את נשמתם ותהיה להם כפרה ע"י הביונות, ואכן עי"ז מצא דורשי רשומות את החלק הטוב שבאמת יש להם חלק לעולם הבא, ונמצא אלו ואלו דברי אלקים חיים.

הכח הגדול שיש לכל יהודי

וצריך גם להחשיב את אבריו שברא לו הקב"ה ולדעת גודל מעלתם. דכרנא פעם שנכנסתי אל ה'לב שמחה' ואמר לי "גיטע אברים" [-אברים טובים], ולפי פשוטו היתה כוונתו, שצריך האדם לשמור על אבריו שיהיו טובים, וכך אמר לי כשנכנסתי בילדותי לפני שהנחתי תפילין בפעם הראשונה "והיה לך לאות על ירך ולטוטפות בין עיניך", והראה לי על ידו ועיניו והוסיף בקצרה "היט זיי אפ", שמור עליהם.

אבל יש משמעות עמוקה יותר למילים "גיטע אברים", דהנה רבים זוכרים בשבת הגדול שנת תשמ"ב שחזר הרבי ה'לב שמחה' זי"ע על המכתב שכתב הרבי ה'שפת אמת' זי"ע בחודש ניסן (נדפס בשפ"א ליקוטים לחודש ניסן), ואמר שאינו יודע אם ישיגו עומק דבריו, אך עיקרי דבריו למעשה הוא לזכור תמיד מהשי"ת, ובתוך דבריו הזכיר ה'לב שמחה' לשון קדשו של ה'שפת אמת' שם "שיכול כל אדם לדבק עצמו לקדושה שיש בתוך אבריו, גשמיות ורוחניות, גבוה גבוה מאד עד הש"י ממש", והיינו שצריך האדם לזכור שגם אבריו הגשמיים אינם גשמיים אלא כולם אלוקות, ידיו אלוקיים, לבו אלוקי וכן בכל אבריו, ומשום הכי מוטל על האדם להיזהר לבל יקלקלם, אלא ישמור עליהם בטהרה.

ויסוד הדברים הביא מהרח"ו ב'שערי קדושה' (ח"ב שער השלישי) בשם הזה"ק "ותר"יג אברים דבר נש כולהו מסודרים על סדרי בראשית, ובגין דא אקרי בר נש 'עולם קטן', ובכל פקודא דעביד בר נש [כל מצוה שמקיים] גרים לאמלא לקוב"ה על ההוא אבר דנשמתא דבר נש, כפום ההוא פקודא".

כלומר שיש תרי"ג מצוות כנגד רמ"ח אבריהם ושס"ה גידים, וקיום כל מצוה הוא כנגד אבר או גיד אחר של האדם, ובזה הוא מתקיים, ולכן האדם "עולם קטן", ובכל מצוה שמקיים מכון כנגד עולמות העליונים, ועיין בדברים הנפלאים שכתב רמח"ל בספרו 'דעת תבונות' (סעיף קדו, מהדורת ספריית) שהאדם דומה לשעון שקובעים גלגל קטן ועליו גלגל גדול יותר, וכן הלאה, וע"י סיבוב הגלגל הקטן מתגלגלים כל הגלגלים, והכי נמי פועל האדם בעולם הזה וגורם לנענע את כל העולמות העליונים, ועל האדם לדעת את כוחו הגדול והנשגב.

והגם שאין האדם מרגיש כן, אולם צריך לדעת שזה האמת, ואם נפשיט הלבוש הגשמי נראה רק את הרוחניות שיש בנשמה, ונבין חשיבותה של כל מצוה, ונשכיל כמה כל מצוה חשובה, וכמה כל התגברות על היצה"ר יקרה בשמים.

לעתיד נראה מה פעלנו בהאי עלמא

ואכן העבודה רבה וקשה, ונדרשת יגיעה גדולה ועצומה לכך, אך דוקא מחמת כן זוכים לנענע את כל העולמות על ידי מעשינו, וכלשון ה'שפת אמת' (פרשת חקת שנת תרמ"ד) "שכל מה שעושין בעוה"ז בדרך 'חוקה' [ובלי להרגיש טעם וחשק] לעתיד יראה כל איש ישראל מה פעל ועשה, מה שהיה נסתר במעשה המצוות בעולם הזה", כי כעת איננו מרגישים את הנעשה בכל תפילה ובכל הנחת תפילין ובכל רצון להשי"ת, אבל לעתיד יראו את הכל, ואז נתלוש שערות ראשינו מדוע לא נצלנו יותר את ההשגות בעוה"ז לעשות עוד עוד מצוות.

ומסמך השפ"א לכך את דברי הנביא (ישעיה מב, טז) "והולכתי עורים בדרך לא ידעו", ולמה נקראים ישראל עיוורים, רק משום שבגלות אינם יודעים ואינם רואים את החשיבות של המצוות, ואם היו מרגישים היו רצים תמיד לביהמ"ד ומואסים בעוה"ז, ורק לעתיד לבוא נראה הכל בעינינו.

יגיעה בעבודה

ובזה יש לפרש מה שאומרים בשב"ק (תפילת נשמת) "ואילו פינו מלא שירה כים, ולשונונו רנה כהמון גליו, ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע, ועינינו מאירות כשמש וכירח, וידינו פרושות כנשרי שמים, ורגלינו קלות כאילות, אין אנחנו מספיקים להודות לך וכו', על כן אברים שפלטת בנו, ורוח ונשמה שנפחת באפינו, ולשון אשר שמת בפינו, הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו וישוררו וירוממו ויעריצו ויקדישו וימליכו את שמך מלכנו תמיד", ויש כאן פלא גדול, דבתחילה אומרים, שאם היה לנו אברים שלמים, לב פתוח מלא שירה כים בתפילה, ועינים מאירות כשמש בלימוד התורה וספרי חסידות, ורגלינו קלות בזריזות לתורה ומצות⁵, לא היינו יכולים לפאר ולשבח ולהלל

⁵ נביא לדוגמא כמה עובדות מחסידים ואנשי מעשה שזכו לשלימות האברים, ולהכי קאמרינן שאף בהם אי אפשר להלל את שמו הגדול כראוי.

פעם היה החסיד המפורסם רבי שמואל שפירא זצ"ל מגדולי חסידי ברסלב במירון לשב"ק, וכאשר התחילו תפילת מעריב של שבת התעכב בברכת 'אהבת עולם' בתיבות "ואהבתך אל תסיר ממנו", וחזר עליהם עשרות פעמים כשהוא אינו מבחין כלל בכל הנעשה מסביבו. אדהכי והכי סימו כבר את התפילה ומלווי עשו קידוש ואכלו כל סעודת שבת, וכשחזרו נדהמו לראות שהחסיד עדיין עומד באמירת "ואהבתך" בדביקות, ובהתפעלות התנצלו לפניו שכבר סימו את הסעודה, אך החסיד לא הבין איך עשו כן, והראה להם בידיו

את שמו הגדול, ובסוף אומרים "על כן אברים שפלגת בנו", שלב יודע מרת נפשו איך האברים שלנו נראים, ובודאי אינם כשמש ומלאים שירה כים, ואיך א"כ "הן הם יודו וישבחו וכו'".

רק הן הן הדברים, כי האברים "שפלגת בנו" אינם גשמיים אלא אלוקיים, כי אצל ישראל "ה' אלקיו עמו", והם חלק אלוך ממעל, לכן אילו היינו עובדים בכח עצמינו אזי גם אם היה עבודתנו שלימה כשמש ומלא שירה כים "לא היינו מספיקים להודות", אבל מאחר שאברים אלו הם "שפלגת בנו" שהקב"ה נתן אותם בנו, ויש באברים את כח הנותן [כמו שכתב שם השפ"א בחורש ניסן], לכן מאמינים אנו שכולם שמיים, וכשאנו פועלים באברים שלנו אנחנו משפיעים בעולמות העליונים יותר ממה שאנו מרגישים, ואכן "הן הם יודו וישבחו", כי בהם אפשר לשבח לה'.

אי נמי יש לומר, ונקדים דברי ה'שפת אמת' שהביא פעמים הרבה בשם הרבי ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שהעוה"ז נקרא "עולם" מלשון העלם, כי כל האלוקות מסתתרת בחפצים הגשמיים, וכל הבלי העולם מרמים את האדם כאילו הגשמיים עיקר, אבל האמת "אלעס איז איין גרויסער בלאף" [-כל העוה"ז רמאות גדולה היא], ולכן יש אנשים הרודפים אחרי בצע כסף וכבוד בחושבם שזה העיקר, כי העוה"ז "עובד עלינו" ומעלימה את הרוחניות והאמת, אך מה ה' רוצה מאתנו, שנקיים "איש כי יפליא" לעשות פלאים גם בעולם הזה ולהתרחק מן היצה"ר, כביאורו המפורסם של הרבי ה'לב שמחה' (פרשת נשא) בשם ה'אבן עזרא', ש'פליא' הוא מלשון פלא, כי אכן פלא שבשר ודם מתנזר מייך וגשמיים, ועי"ז יזכה בסוף לפלא אחר, שלעתיד יזכה להשיג אלוקות שהם בבחינת אין סוף, וכמו שכתב השפ"א שנזכה לכך בעתיד.

וזה שאומרים "ואילו פינו מלא שירה כים" שהיה לנו אברים שלמים, ומיד היינו מרגישים את הבהירות בתורה ועבודת ה', או אז לא היינו מספיקים, כי אי אפשר להשיג בחינת אין סוף, אבל דוקא בגלל שיש קושי לקיים המצוות על ידי "האברים שפלגת בנו", על כן נזכה שיפתח לנו קוב"ה לעתיד לבא שערי חכמה ובינה להשיג דברים נעלים אלו, והן הם יודו וישבחו ויפארו.

ויש כאן חיזוק עצום, שכל אחד עם האברים שיש לו, עם כל הקשיים והטרדות והעגמת נפש שהוא עובר ברוחניות וגשמיים, דוקא על ידי זה יזכה ל"הן הם יודו ויברכו וישבחו", ויהי רצון שנזכה ללכת בדרכי הרבי ה'לב שמחה' זי"ע, להסתכל בטוב שיש בנו ובאחרים, ונראה מעלות חברינו ולא חסרונם, ויחוס קוב"ה עלינו ועל בנינו בפרט ועל כל כלל ישראל בכלל, ובזכותו הגדולה נתברך בכל מילי דמיטב.

נכתב ע"י חברים מקשיבים משומעי לקחו של הרב דקהילתנו הק' - הגאון רבי בצלאל וקסלשטיין שליט"א

יו"ל ע"י מערכת 'בם חייטני' - תמוז תש"פ

ניתן להאזין לשיעורים: 03-7680292

בכל ענייני השיעורים: b037680292@gmail.com

שרק עכשיו התחילו את התפילה, והוא עדיין עומד בתחילתה, וכיצד הספיקו לסיים כבר את הכל... ועל חסיד זה אפשר לומר שהיה לו "לב" שלם להקב"ה.

על הגאון החסיד רבי נתן לוברט זצ"ל מסופר, שפעם שאל מהחסיד רבי אלעזר ביין זצ"ל ספר קבלה בערש"ק לפני מנחה, וכשהתחיל ללמוד בו לא הבחין איך שהזמן עובר וחולף, ורק למחר אחה"צ כשסיים את כולו נעמד ממקומו, וכשהחזיר הספר לבעליו אמר לו "בגללך לא התפללתי מנחה, קבלת שבת, מעריב, שחרית, קריאת התורה, ומוסף..." כי בראשו השלם היה עסוק לגמרי בדבר ה', ולא הבחין בזמן הגשמי החולף ביעף.

וכן יש חסידים שעבדו על עצמם במדת העצלות, ולכן היו "רגליהם קלות כאילות" לעשות רצון ה', ומעשה רב שמעתי מהחסיד רבי יהושע קליינלרר הי"ו, שפעם התלווה אל הרבי ה'בית ישראל' זצ"ל ב'שפאצירען' [-טיולון] בשעות המוקדמות בהשכמה ולפתע שמעו איך יהודי רוקד לבדו בביתו שבקומה שניה, מיד ניגש ה'בית ישראל' והביט מבעד לחלון ושמע אותו מזמר ברקידה ובשמחה "אם אין לי מי לוי" שוב ושוב, העיר לעברו הרבי ואמר לו את הסיפא של המשנה "וכשאני לעצמי מה אני", ומיד הסתלק משם כדי שלא יראה מי הוא, והתכוון לומר, שעל האדם להיות מעורב בין הבריות, ולא לחיות רק לעצמו. כשחזר הרבי אל רבי יהושע שאלו מה הוא אומר על אדם זה, נענה החסיד ואמר "א משוגענער", נזף בו הרבי ואמר "איין נארמאלע מענטש איז דא אין ירושלים - ואתה אומר שהוא משוגע?!", כי זה זריזות להקב"ה, ורגליו קלות לרוץ ולעשות רצון הבורא יתב"ש. ואע"פ שיהיה אדם שלם כל כך אינו מספיק להודות ולשבח את שמו הגדול ויתעלה.